Extrakt

aus dem Königl. Allerhöchsten Reglement wegen Lieferung der Pferde, Behufs einer Mobilmachung der Armee vom 31ten May 1801, soweit solches das Abnahme-Geschäft betrift und den Lieferungspflichtigen aller Stände zu wissen nöthig ist.

Art. 1. ad §. 5. Für die Artillerie sollen

die Stangen-Pferde . 5 Fuß 2 Zoll
= Vorder- dito . 5 —

Für den Proviant-Train

die Stangen-Pferde . 5 Fuß 1 Zoll
= Vorder-Pferde . 4 — 10 bis 5 —

Für die Brod- und Geldwagen der Regimenter

die Stangen-Pferde . 5 Fuß 1 Zoll
= Vorder- dito . 4 — 1 —
groß seyn.

Die Pack-Pferde sollen, wenn sie sonst von starkem Bau und zum Packtragen tüchtig sind, 4 Fuß 8 = 9 Zoll groß angenommen werden.

Wenn indeß die für die Artillerie-Trains, für das Proviant-Fuhrwesen, für die Regiments-Artillerie und für die Geld- und Brodwagen bestimmten Pferde, nur sonst nach preußischer Landesart, stark, platt und gut gedrungen, und in der Art abgeliefert werden, daß sie nach ihrer übrigen Qualität und Stärke, zu dem erforderlichen Gebrauch vollkommen tüchtig sind; so darf auch ein Zoll an der oben vorgeschriebenen Größe fehlen.

Die Packpferde aber können nicht unter der Größe von 4 Fuß 8 = 9 Zoll angenommen werden.

Wyciąg

z Naywyższego Reglementu Krolewskiego, ze strony Stawiania koni, końcem iakieysi Woyska Wyprawy, dnia 31go Maia 1801 danego, ile on się tyczy odbierania Sprawy, a Obowiązanym do stawiania konnego we wszystkich stanach wiedzieć potrzebny.

Dla Artilleryi czyli Puszkarstwa (Art. 1. ad §. 5.)

konie drągowe . . stop 5 cale 2
- wprzodkowe . . 5

Dla powozu Prowiantowego, czyli Picownictwa

konie drągowe . . stop 5 cal 1
- wprzodkowe stop 4 calow 10 aż stop 5

Dla woźby chlebowey i pieniężney Regimentowey

konie drągowe . . stop 5 cal 1
- wprzodkowe . stopy 4 — 1
wysokie bydź powinne.

Pakowe zaś konie, iakby wreście tylko rostu były mocnego a do pak ponoszenia zdolne, stopy 4 calow 8 aż 9 wyskie będąc, maią bydź przyięte.

Atoli gdyby konie dla powozu Puszkarstwa, dla woźby Prowiantowey, dla wozow Armat Regimentowych i dla wozienia pieniężnego i chlebowego, za chowaniem się w Ziemiach Pruskich, tylko mocne, plaskawe, dobrze graniaste, a w tey mierze stawiane były, aby się, co do innych przymiotow i siły ich, doskonale godziły do zamierzonego używania; tedyć wysokości ich, wyżey opisaney, i na calu iednym zeyść może.

Konie przecię pakowe, wysokości nie maiące do stop 4 i calow 8 aż 9, przyięte bydź nie mogą.

Es wird kein Pferd angenommen, welches unter 5 und über zehn Jahr alt ist.

Hengste werden nicht angenommen, sondern nur gesunde Wallachen oder Stuten, jedoch müssen leztere nicht tragend seyn.

Pferde, die im Kropf stehen, Kollrige, stätige, hartschlägige, mit offenen Schaden behaftete Pferde, Krippenseher, Pferde mit halben Zungen, mit Hornklüften oder Brüchen, werden nicht angenommen.

Einäugige sind nur in dem Fall annehmbar, wenn der Schaden nicht offen ist, oder eitert, oder von zu fetten Augen herrühret.

Nie przyimuie się żaden koń, lat 5 ieszcze nie maiący, a więcey niż lat dziesięć stary.

Ogiery przyięte nie będą, ale zdrowe wałachy tylko i klacze, iednak klacze nie powinne bydź zrzebne.

Konie w rymie i zolzach będące, oszalałe, niezmieyscowe, zachwat maiące, z urazami otwartemi ociężałe konie, żłobożerce, konie z ięzykami napoły maiącemi, z kopytosadzelami czyli wywrotami, nie będą przyięte.

Konie iednookie, tylko wtedy przyiąć powinne, kiedy takowa wada nie iest widoma, albo nie ropista, albo pochodzi od oczu za mięsistych.

Art. 2. ad §. 6. Die vorgedachte reglementsmäßige Größe der Pferde wird nach einem vom 2ten Departement des Königl. Ober-Krieges-Collegii besiegelten allgemein geltenden Pferdemaaß beprüft und bestimmt, welches jeder Einsaaße gegen Erstattung der Kosten durch die Königl. Ostpreuß. Krieges- und Dom. Cammer erhalten kann. Jeder, der ein solches Maaß bey Ablieferung seiner Pferde mit sich führt, kann verlangen, daß seine Pferde bey Streitigkeiten, welche etwa wegen der Größe entstehen möchten, hiernach gemessen und ihm abgenommen werden.

Wzwyż pomieniona Reglementowna Wysokość końska, podług miary konney, przez wtory Departement Zwierzchniego Woiennego Kollegium (Starszeństwa) Krolewskiego, z pieczęcią Onegoż poznaczoney, pospolity walor maiącey, wyprobowana i naznaczona będzie; ktorą to miarę konną każdy Obywatel sobie przez I. K. Mci. *Wschodnio Pruską Kamerę Woienno Ekonomiczną sprawić może*, powrociwszy Oneyże Expens na nią wyłożony. Każdy konie stawiaiący, a miarę taką przy sobie maiący, domagać się może, ażeby, począwszy się o to snadź sporka iaka, konie iego z tąż miarą pomierzone, i odebrane mu były. Art. 2. ad §. 6.

Art. 3. ad §. 2. Ist eins von den abzuliefernden Pferden schlecht, kropfig, krank und nicht reglementsmäßig; so daß die Commissarien es nicht annehmen können; so muß der, welcher es hat abliefern wollen, sogleich auf seine Kosten ein anderes Pferd besorgen.

Ist der Ablieferer dieses an demselben Tage zu bewürken im Stande, so ist es gut; ist dieses aber nicht der Fall, so müssen die Commissarien sogleich ein anderes Pferd, für welchen Preis es zu haben ist, auf Kosten des abliefernden Theils kaufen.

Ieśliby koń iaki, oddawać się maiący, był lichy, zolzowaty, lub chory, a niestosowny z Reglementem, tak, iżby go Komisarzowie odebrać nie mogli; tedy ow, co go chciał oddać, powinien będzie Kosztem własnym natychmiast inszego stawić konia. Art. 3. ad §. 2.

Potrafiłliby Oddawca to uskutecznić ieszcze tego samego dnia; alić iuż dobrze. Lecz iakby tego nie mogł potrafić, to Komisarzowie powinni zarazem inszego kupić konia o cenę taką, iaką go dostać mogą z nakładem strony stawić konia maiącey.

Für Pferde, welche nicht zur Ablieferung qualifieirt, deren Fehler aber von der Art sind, daß sie bey der Ablieferung selbst wohl nicht haben bemerkt werden können, als kollerige, stätige Pferde, Krippensetzer und dergleichen, ist der Ablieferer noch während den nächsten 48 Stunden nach der Ablieferung zu stehen verbunden; der Ablieferer muß sodann das fehlerhafte Pferd zurücknehmen, ungesäumt ein brauchbares gestellen, und im Fall er dieses nicht sogleich zu bewürken im Stande ist, wird ein brauchbares Pferd auf seine Kosten für jeden Preis gekauft.

Za konie, ktoreby do oddawania niezdatne, a wady ich takie były, iżby ich przy samym stawianiu nie poznać, iako to: konie oszalałe, niezmieyscowe, żłobożerće i tam daley, Oddawca ich powinien zaręczonym zostać aż do godzin 48 od oddawania konia się rachuiących. W przypadku pokazuiącey się tedy wady, Oddawca powinien konia takiego sobie odebrać nazad, a nieodwłocznie konia stawić użytecznego na mieysce onego: iakby zaś do uskutecznienia tego nie był w stanie natychmiast, to koń użyteczny z iego nakładem za cenę, bądź iaka bądź, kupiony będzie.

Art. 4. ad §. 13. Kein Lieferungspflichtiger, welcher mit seinen Pferden zur Gestellung einbeordert worden, darf den Abnahmeplatz eher verlassen, oder seine Pferde eher wegführen, bis das Ablieferungsgeschäft für den Creis- oder Amts-Bezirk, woher er ist, völlig beendigt worden, oder bis er einen von der Ablieferungs-Commission unterschriebenen gedruckten Schein erhält, daß sein Pferd nicht gebraucht worden; wer dagegen handelt, zahlt zwanzig Thaler Strafe.

Żaden do oddawania koni obowiązany, ktoremu stawianie onychże nakazano, ani placu odbierania końskiego opuścić, ani koni swoich zabrać do poty nie ma, do poki sprawa odbierania z powiatu, lub Amtowego okręgu tego, z ktorego on iest, nie skończyła się zupełnie, lub do poki ieszcze nie odebrał zaświadczenia drukowanego, od Komisyi Oddawczey podpisanego, iako konie iego potrzebne iuż nie są; ktoby sobie pozwolił postępku temu przeciwnego, winę Talerow dwudziestu wyliczy. Art. 4. ad §. 13.

Art. 5. ad §. 14. Jeder Pferde-Lieferungspflichtige, welcher ein oder mehrere Pferde an dem ihm bekannt gemachten Ort zur bestimmten Stunde nicht stellt, zahlt an Strafe funfzig Thaler in Golde, auch wird das fehlende Pferd für seine Rechnung sofort für jeden Preis angekauft, übrigens muß jeder Ablieferer für das Futter seiner Pferde bis zum Haupt-Sammelplatz des Kreises selbst sorgen.

Wszelki do oddawania koni obowiązany, ktoryby lub konia iednego, lub więcey onychże, nie stawił na mieysce iemu nakazane do godziny zapowiedzianey, przypłaci winę o Talerow piętnastu złotem, a za konia iego niestawaiącego takie koń drugi, na iego rachunek za cenę, bądź iaka bądź, kupiony będzie. A w reście każdy też Oddawca powinien sam się postarać o obrok dla koni swoich aż do głownego zgromadzenia Placu okręgu swoiego. Art. 5. ad §. 14.

Art. 6. ad §. 24. Sobald 20 — 30 Pferde dem zum Empfang der Pferde commandirten Officier von dem Civil-Commissario übergeben sind, werden sie auf der Stelle auf der rechten Lende gebrennt, und nur alsdann erst sind die Pferde als abgenommen anzusehen. Wer sich unterfangen sollte, ein von der Abnahme-Commission angenommenes Pferd wäh-

Iak prędko z 20 aż 30 koni Officerowi do odbierania koni kommendę maiącemu przez Komisyą Cywilną się oddawa, będą oneż na tym samym mieyscu palone piątnem na udźcu prawym; a dopiero w ten czas konie tylko za odebrane właśnie maią bydź poczytane. Ktoby się zaś ważył konia iakiego, przez Komisyą wybie- Art. 6. ad §. 24.

rend dem Abnahme-Geschäfte vor dem Brennen zu vertauschen, wird mit einjährigen Festungs-Arrest bestraft.

raiącą iuż przyiętego, pod czas sprawy odbierania przed paleniem piętna zamianą przeinaczyć, ten Arresztem iednorocznym na Fortecy pokarany będzie.

Art. 7. ad §. 29. Für die abgelieferten und als tauglich angenommenen Pferde werden nach vollends beendigtem Geschäfte folgende Preise bezahlt, als:

Für ein Stangen- und Vorder-Pferd zur schweren Artillerie oder zum Proviant-Fuhrwesen, Funfzig Thaler in Golde.

Für ein Stangen- und Vorder-Pferd zur Regiments-Artillerie, so wie für jedes Pferd für die Geld- und Brodwagen, imgl. für ein Pack-Pferd, Vierzig Thaler in selben Courant.

Nach diesen Preisen soll die Bezahlung durch die dem Lieferungspflichtigen zunächst vorgesetzten Behörde gegen Quittungen, welche von den Creis-Deputirten, Amts-Actuarien, Bürgermeistern oder Predigern des Orts unentgeldlich recognoscirt werden müssen, baar und ungekürzt erfolgen.

Za konie oddawane, a iako zdatne przyięte, po wyprawie zupełnie zakończoney następuiące zapłaty konne wyliczone będą: od konia drągowego i wprzodkowego dla Artilleryi cięzkiey, lub Prowiantowego powozu, Talerow pięćdziesiąt złotem. Od konia drągowego, lub wprzodkowego dla Armat Regimentowych, iako też od każdego konia dla wozow pieniężnych i chlebowych, tudzież od konia pakowego, Talerow czterdzieści, w kursie wyżey wyrażonym. Art. 7. ad §. 29.

Taż cen zapłata ma następować przez poblizsze Przełożeństwo powoduiące obowiązanym do oddawania tychże koni pieniędzmi gotowemi i nieukroconemi, za kwitami nienadgrodnie Recognicyą od Deputowanych z Powiatu, Aktuaryuszy Amtowych, Burmistrzy, lub Xięży z powiatu tegoż, wyrażoną maiącymi.

Es wird demnach dieser Auszug des Pferdelieferungs-Reglements auf besondern Befehl Eines ꝛc. General-Directorii den Pferdelieferungspflichtigen Einsaaßen aller Stände zur Nachricht und genauesten Achtung hiedurch bekannt gemacht.

Za osobliwym tedy Rozkazem Wysoce Prześwietnego Directoryatu Generalnego I. K. Mci. tym pismem ten to *Wyciąg z Reglementu* tyczącego się stawiania koni, Obywatelom ze wszech stanow do oddawania onychże obowiązanym, ku ich wiadomości i nayścisleyszemu miarkowaniu się za nim oznaymowany będzie.

Marienwerder, den 1ten May 1805.

W Kwidzynie dnia 1go Maia 1805.

Königl. Westpreuß. Krieges- und Domainen-Cammer und Cammer-Deputation.

I. K. M. Zachodnio Pruska Woienno Ekonomiczna Kamera, a Deputacya Kameralna.